УДК 005.934:658
DOI: https://doi.org/10.32782/2413-9971/2026-62-19

Новікова М.М.
доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри менеджменту і публічного адміністрування,
Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-5939-0926
Осінська М.С.
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземної філології та перекладу,
Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова
ORCID: https://orcid.org/0000-0003-0643-5550
Троян В.І.
доктор філософії,
старший викладач кафедри менеджменту і публічного адміністрування,
Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-2142-2873

Novikova Maryna
Doctor of Economics, Professor,
Head of the Department of Management and Public Administration,
O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv
Osinska Mariia
PhD in Philology, Associate Professor,
Associate Professor at Foreign Philology and Translation Studies Department,
O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv
Troian Vladyslava
PhD in Philology,
Senior Lecturer of the Department of Management and Public Administration,
O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv

АДАПТИВНА АРХІТЕКТУРА ОРГАНІЗАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УМОВАХ ДИНАМІЧНОГО РИЗИКОВОГО СЕРЕДОВИЩА

Анотація. У статті досліджено теоретико-методичні засади формування адаптивної архітектури організаційного забезпечення управління фінансово-економічною безпекою суб'єктів підприємництва в умовах динамічного ризикового середовища. Уточнено сутність адаптивності організаційного забезпечення та систематизовано параметри ризикового середовища, що зумовлюють необхідність організаційної адаптації. Обґрунтовано двоконтурну побудову адаптивної архітектури, яка поєднує стабільне організаційне ядро та адаптивний контур. Визначено керовану реконфігурацію як механізм зміни організаційних параметрів відповідно до актуального ризикового профілю. Запропоновано стандартну, посилену, кризову та відновлювальну організаційні конфігурації. Визначено критерії оцінювання результативності адаптивної архітектури та напрями її практичного застосування.

Ключові слова: фінансово-економічна безпека, організаційне забезпечення, адаптивна архітектура, суб'єкти підприємництва, ризикове середовище, ризиковий профіль, організаційна адаптація, керована реконфігурація.

Вступ та постановка проблеми. Сучасне середовище функціонування суб'єктів підприємництва характеризується високою динамічністю, невизначеністю та посиленням взаємозалежності фінансових, економічних, технологічних, інформаційних, операційних і ринкових ризиків. Воєнні

© Новікова М.М., Осінська М.С., Троян В.І., 2026
Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

виклики, порушення усталених господарських зв'язків, коливання фінансових і ресурсних параметрів, цифровізація бізнес-процесів та прискорення інформаційного обміну зумовлюють не лише появу нових загроз фінансово-економічній безпеці, а й швидку зміну їх характеру, інтенсивності та можливих наслідків. За таких умов організаційне забезпечення управління фінансово-економічною безпекою не може ґрунтуватися виключно на фіксованому розподілі функцій, повноважень і процедур реагування. Здатність суб'єкта підприємництва своєчасно протидіяти ризикам дедалі більшою мірою залежить від можливості адаптувати організаційну конфігурацію управління безпекою до актуальної ризикової ситуації.

Традиційні підходи до організаційного забезпечення переважно орієнтовані на відносно стабільний склад суб'єктів, закріплені функції та регламентовані процедури. В умовах динамічного ризикового середовища така побудова потребує доповнення механізмами своєчасної зміни організаційних параметрів відповідно до характеру, масштабу та швидкості розвитку загроз. Водночас адаптивність має поєднувати гнучкість управлінської взаємодії зі збереженням чіткості функцій, повноважень і відповідальності. Це зумовлює необхідність розвитку теоретико-методичних положень щодо формування адаптивної архітектури організаційного забезпечення управління фінансово-економічною безпекою, здатної поєднувати організаційну стабільність із можливістю керованої структурно-функціональної реконфігурації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика адаптації систем управління до змін середовища та забезпечення фінансово-економічної безпеки суб'єктів підприємництва представлена у сучасних вітчизняних наукових дослідженнях. Теоретичні та прикладні аспекти застосування адаптивного управління при забезпеченні економічної безпеки підприємств досліджували О. Чернишов [1], О. Ареф'єва, С. Пілецька, Н. Кравчук [2], В. Прохорова, А. Крутова, К. Дяченко [3] та багато інших дослідників. Питання формування адаптивних систем управління економічною та фінансовою безпекою в умовах воєнних викликів розглядаються у працях В. Медвідя, О. Суржикова [4], В. Шапошникова [5], тоді як сучасні стратегії забезпечення фінансово-економічної безпеки в умовах глобальних викликів досліджують Л. Христенко, С. Прохоровська, С. Гречишкін [6]. Організаційні аспекти формування системи фінансово-економічної безпеки та питання результативності організаційно-економічних механізмів висвітлено у працях М. Боровик, Г. Запорожець [7], О. Палант [8]. Особливості забезпечення фінансової безпеки суб'єктів підприємництва в умовах війни та гібридних загроз розкривають З. Варналій, О. Чеберяко, О. Микитюк, С. Бондаренко [9], Л. Яструбецька [10] та інші дослідники. Отже у сучасних наукових дослідженнях, сформовано теоретичне підґрунтя адаптивного управління економічною та фінансово-економічною безпекою, визначено окремі аспекти її організаційного забезпечення та обґрунтовано необхідність адаптації систем управління до нестабільності зовнішнього середовища. Водночас подальшого наукового опрацювання потребує формування адаптивної архітектури, яка забезпечувала б керовану реконфігурацію складу суб'єктів, їхніх функцій, повноважень, інформаційних потоків і механізмів взаємодії відповідно до зміни параметрів ризикового середовища.

Формулювання цілей статті. Метою статті є розвиток теоретико-методичних положень та обґрунтування адаптивної архітектури організаційного забезпечення управління фінансово-економічною безпекою суб'єктів підприємництва, здатної до керованої структурно-функціональної реконфігурації відповідно до змін параметрів динамічного ризикового середовища.

Результати дослідження. Зміна характеру ризиків та швидкості їх трансформації зумовлює необхідність перегляду традиційного підходу до організаційного забезпечення управління фінансово-економічною безпекою. Якщо у відносно стабільному середовищі результативність такого управління може забезпечуватися усталеним розподілом функцій, повноважень і відповідальності, то за високої мінливості зовнішніх і внутрішніх чинників фіксована організаційна конфігурація поступово втрачає здатність своєчасно відповідати характеру актуальних загроз [1; 2].

У контексті управління фінансово-економічною безпекою адаптивність доцільно розглядати як здатність організаційного забезпечення своєчасно змінювати параметри функціонування відповідно до ризикового профілю суб'єкта підприємництва, зберігаючи цілісність системи, визначеність відповідальності та безперервність управлінських процесів. На відміну від ситуативного реагування, такий підхід передбачає можливість зміни самої організації процесу реагування: складу залучених суб'єктів, інтенсивності моніторингу, інформаційного обміну, розподілу повноважень, рівня централізації та механізмів координації.

Необхідність такої адаптації посилюється дестабілізаційним характером сучасного середовища діяльності підприємств [3; 4]. Це дає підстави розглядати організаційну адаптивність як спосіб підтримання відповідності внутрішньої організації системи характеру актуальних ризиків.

Під динамічним ризиковим середовищем пропонується розуміти сукупність внутрішніх і зовнішніх умов функціонування суб'єкта підприємництва, для яких характерні мінливість складу ризиків, зміна їх інтенсивності, взаємозалежність, різна швидкість виникнення та поширення, а також невизначеність можливих наслідків для фінансово-економічної безпеки. Його визначальною характеристикою є динаміка конфігурації ризиків.

Відповідно, ризиковий профіль суб'єкта підприємництва характеризує актуальну сукупність ризиків з урахуванням їх виду, рівня, взаємозалежності, швидкості розвитку та потенційного впливу на фінансово-економічну безпеку. Зміна такого

профілю має виступати інформаційною підставою для визначення необхідності та параметрів організаційної адаптації.

При цьому адаптивність не повинна ототожнюватися з постійною перебудовою системи. Надмірна частота організаційних змін може збільшувати координаційні витрати, порушувати інформаційні зв'язки та ускладнювати персоніфікацію відповідальності. Тому принциповим є забезпечення балансу між організаційною стабільністю та гнучкістю.

З огляду на це адаптивну архітектуру організаційного забезпечення управління фінансово-економічною безпекою суб'єкта підприємництва пропонується визначати як структурно-функціональну побудову взаємопов'язаних суб'єктів, функцій, повноважень, процедур, інформаційних потоків і механізмів координації, що поєднує стабільність базових організаційних елементів із можливістю керованої реконфігурації змінних параметрів відповідно до актуального ризикового профілю та забезпечує безперервність управління фінансово-економічною безпекою в умовах динамічного ризикового середовища.

Запропоноване визначення акцентує увагу на трьох характеристиках архітектури: структурно-функціональному характері, керованості реконфігурації та її зумовленості зміною ризикового профілю. Отже, адаптивність розглядається як цілеспрямована зміна визначених параметрів організаційного забезпечення, а не довільна перебудова системи.

Формування такої архітектури потребує визначення параметрів середовища, зміна яких виступає сигналом для організаційної адаптації. При цьому недостатньо враховувати лише загальний рівень ризику. Значення мають його інтенсивність, швидкість розвитку, масштаб потенційних наслідків, взаємозалежність з іншими ризиками, функціональне охоплення, невизначеність, тривалість і частота виникнення.

Зокрема, поступове наростання загрози залишає можливість використання стандартних процедур із посиленням моніторингу, тоді як стрімка зміна її параметрів може потребувати скорочення процедур погодження та оперативного перерозподілу повноважень. Адаптивне управління економічною безпекою передбачає здатність системи коригувати управлінські впливи відповідно до змін середовища [1; 3].

Взаємозалежність ризиків, своєю чергою, зумовлює можливість поширення наслідків між різними функціональними сферами підприємства. У таких випадках реагування в межах одного структурного підрозділу може бути недостатнім, що потребує розширення складу учасників та активізації міжфункціональної координації. Невизначеність середовища додатково обмежує можливість встановлення універсального алгоритму реагування. Воєнні та повоєнні умови суттєво трансформують чинники фінансової безпеки суб'єктів підприємництва [9], а гібридні загрози можуть поєднувати різні канали дестабілізуючого впливу [10]. Це обґрунтовує доцільність використання варіативних організаційних конфігурацій.

Взаємозв'язок параметрів динамічного ризикового середовища та напрямів організаційної адаптації систематизовано в табл. 1.

Дані табл. 1 свідчать, що організаційна адаптація не зводиться до універсального посилення системи при зростанні ризиків. Залежно від характеру змін вона може охоплювати коригування інтенсивності моніторингу, прискорення інформаційного обміну, розширення складу учасників, перерозподіл повноважень або зміну рівня управлінської ескалації.

Таблиця 1

Взаємозв'язок параметрів динамічного ризикового середовища та напрямів організаційної адаптації

Параметр ризикового середовища	Прояв у системі фінансово-економічної безпеки	Напрям організаційної адаптації
Інтенсивність ризику	Зміна рівня потенційного негативного впливу	Посилення або послаблення моніторингу, контролю та ресурсного забезпечення
Швидкість розвитку ризику	Скорочення часу між появою сигналу та можливими наслідками	Скорочення процедур погодження, прискорення інформаційного обміну та прийняття рішень
Масштаб потенційних наслідків	Поширення впливу на ключові параметри діяльності	Зміна рівня управлінської ескалації
Взаємозалежність ризиків	Виникнення ланцюгових і взаємопідсилювальних ефектів	Розширення міжфункціональної взаємодії та координації
Функціональне охоплення	Одночасний вплив на декілька сфер діяльності	Зміна складу залучених суб'єктів, формування міжфункціональних груп
Невизначеність	Обмеженість інформації щодо розвитку ризику та його наслідків	Використання сценарних процедур, підвищення гнучкості рішень
Тривалість впливу	Необхідність підтримання заходів протягом різних часових періодів	Зміна режиму функціонування, перерозподіл ресурсів
Частота виникнення	Повторюваність однотипних ризикових подій	Стандартизація типових процедур та накопичення досвіду реагування

Джерело: сформовано авторами

Отже, визначальною є відповідність масштабу організаційної реакції фактичним параметрам ризику.

За масштабом організаційних змін доцільно розмежовувати параметричну та структурно-функціональну адаптацію. Перша передбачає збереження базової структури зі зміною інтенсивності моніторингу, частоти інформаційного обміну, обсягу ресурсів, строків процедур або рівня контролю. Друга охоплює зміну складу залучених суб'єктів, розподілу функцій і повноважень, механізмів координації та рівня централізації управлінських рішень.

Таке розмежування створює підстави для побудови адаптивної архітектури за двоконтурним принципом. Організаційні аспекти формування системи фінансово-економічної безпеки передбачають узгодження її суб'єктів, функцій та взаємозв'язків [7], а адаптивний підхід доповнює цю логіку можливістю реконфігурації окремих параметрів відповідно до зміни умов функціонування.

Перший контур утворює стабільне організаційне ядро, до якого належать базові суб'єкти управління безпекою, постійні функції та сфери відповідальності, базові регламенти, інформаційно-аналітичне забезпечення, цифрова інфраструктура моніторингу, постійні канали комунікації та механізми контролю. Його призначення полягає у забезпеченні безперервності критичних функцій і визначеності відповідальності.

Другий – адаптивний контур, змінними параметрами якого є склад додатково залучених суб'єктів, інтенсивність моніторингу, частота інформаційного обміну, рівень управлінської ескалації, ступінь централізації рішень, розподіл окремих повноважень і ресурсів, формат міжфункціональної координації та спеціальні процедури реагування.

Взаємодія контурів здійснюється через керовану реконфігурацію, яка передбачає зміну лише тих параметрів, коригування яких необхідне для приведення організаційної системи у відповідність до актуальної ризикової ситуації. Її тригером є суттєва зміна ризикового профілю, виявлена за результатами моніторингу. Залежно від масштабу відхилень можливими є збереження поточної конфігурації, параметрична адаптація або структурно-функціональна реконфігурація.

Важливою властивістю такого механізму є оборотність: після локалізації загроз або стабілізації середовища тимчасові організаційні зміни мають деактивуватися чи коригуватися відповідно до нових умов. Це запобігає необґрунтованому збереженню підвищеної централізації та надлишкових контрольних і координаційних процедур.

Структурно-функціональну побудову адаптивної архітектури організаційного забезпечення управління фінансово-економічною безпекою наведено на рис. 1.

Представлена на рис. 1 архітектура відображає циклічну взаємодію оцінювання ризикової ситуації та організаційної адаптації. Стабільне ядро забезпечує безперервність системи, тоді як адаптивний контур створює можливість селективної зміни її окремих параметрів. Завдяки цьому масштаб реконфігурації узгоджується з характером трансформації ризикового середовища.

Практична реалізація запропонованої архітектури передбачає використання різних організаційних конфігурацій, кожна з яких характеризує конкретне поєднання складу залучених суб'єктів, розподілу повноважень, інтенсивності моніторингу, способів координації та рівня централізації управлінських рішень.

З урахуванням параметрів ризикового середовища пропонується виділяти стандартну, посилену, кризову та відновлювальну організаційні конфігурації (табл. 2).

Наведені в табл. 2 конфігурації відрізняються інтенсивністю організаційної реакції. Стандартна відповідає базовому режиму; посилена застосовується при погіршенні ризикової ситуації, коли необхідне підвищення інтенсивності окремих процесів; кризова передбачає тимчасову концентрацію повноважень, активізацію міжфункціональної взаємодії та прискорення процедур; відновлювальна забезпечує контрольоване повернення системи до звичайного режиму після локалізації критичних загроз.

При цьому конфігурації не утворюють жорстко послідовних стадій. Напрям переходу визначається фактичною динамікою середовища. Для управління такими переходами доцільно розмежовувати тригери активації та критерії деактивації: перші сигналізують про необхідність зміни поточної конфігурації, другі – про можливість зниження інтенсивності організаційних заходів або повернення до стандартного режиму.

Результативність адаптивної архітектури доцільно оцінювати за здатністю системи своєчасно формувати конфігурацію, адекватну характеру ризиків. Основними критеріями пропонується визначити: швидкість реконфігурації; відповідність організаційної конфігурації актуальному ризиковому профілю; оперативність інформаційного обміну; узгодженість міжфункціональної взаємодії; гнучкість розподілу повноважень; час повернення до стандартної конфігурації.

Швидкість реконфігурації відображає часовий інтервал між виявленням суттєвої зміни ризикової ситуації та фактичною зміною необхідних організаційних параметрів. Відповідність конфігурації ризиковому профілю характеризує адекватність складу суб'єктів, повноважень, інтенсивності моніторингу та способів координації актуальним ризикам. Оперативність інформаційного обміну визначає своєчасність надходження релевантної інформації до суб'єктів прийняття рішень, а узгодженість міжфункціональної взаємодії – здатність залучених учасників діяти без дублювання функцій і організаційних розривів. Гнучкість розподілу повноважень характеризує можливість змінювати співвідношення централізації та делегування без втрати керованості, тоді як час повернення до стандартної конфігурації відображає оборотність здійснених змін.

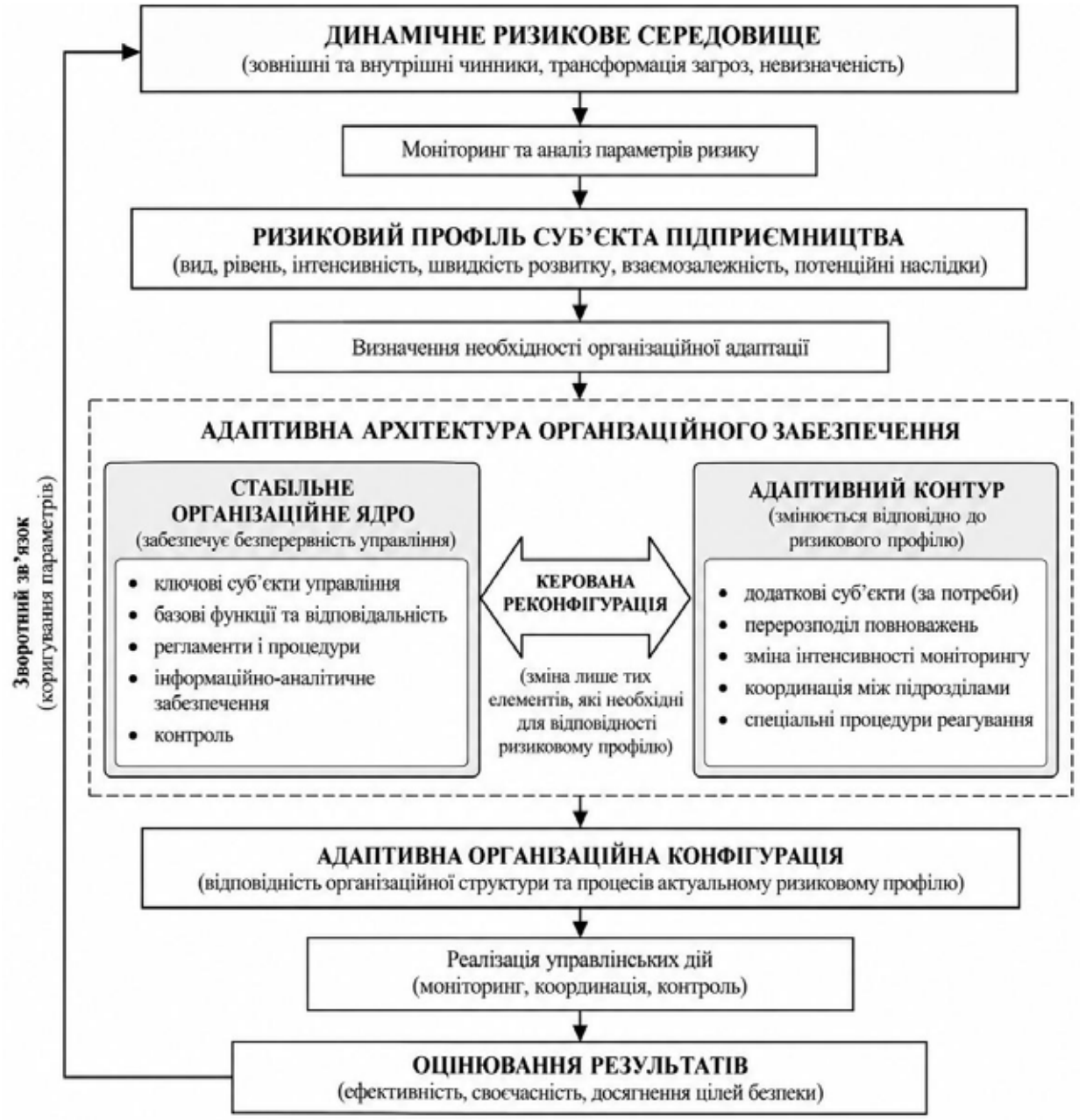

Рис. 1. Адаптивна архітектура організаційного забезпечення управління фінансово-економічною безпекою суб'єктів підприємництва

Джерело: розроблено авторами

Результати такого оцінювання мають використовуватися для уточнення тригерів активації, критеріїв деактивації, регламентів взаємодії та параметрів організаційних конфігурацій. У такий спосіб зворотний зв'язок забезпечує організаційне навчання, тобто накопичення та використання досвіду попередніх циклів адаптації для підвищення обґрунтованості наступних організаційних реакцій.

Висновки. Проведене дослідження дозволило розвинути теоретико-методичні положення організаційного забезпечення управління фінансово-економічною безпекою суб'єктів підприємництва з урахуванням динамічності ризикового середовища. Обґрунтовано, що зміна характеристик ризикового профілю потребує диференційованої організаційної реакції, яка залежно від масштабу змін може реалізовуватися шляхом параметричної адаптації або структурно-функціональної реконфігурації.

Запропоновано авторське трактування адаптивної архітектури та обґрунтовано двоконтурний принцип її побудови, який передбачає поєднання стабільного організаційного ядра з адаптивним контуром. Механізмом їх взаємодії визначено керовану реконфігурацію. Запропоновано стандартну, посилену, кризову та відновлювальну організаційні конфігурації, вибір яких залежить від параметрів актуальної ризикової ситуації.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у розвитку теоретико-методичних положень організаційного забезпечення управління

Таблиця 2

Типи адаптивних організаційних конфігурацій управління фінансово-економічною безпекою

Тип конфігурації	Умови активації	Організаційні характеристики	Режим моніторингу
Стандартна	Стабільний ризиковий профіль; ризики перебувають у допустимих межах	Постійний склад суб'єктів; базовий розподіл функцій і повноважень; стандартні процедури координації	Регламентний
Посилена	Зростання інтенсивності ризиків; поява нових або взаємопов'язаних загроз	Залучення додаткових учасників; посилення міжфункціональної координації; частковий перерозподіл повноважень	Інтенсивний
Кризова	Висока інтенсивність і швидкість розвитку ризиків; значний масштаб можливих наслідків	Тимчасові міжфункціональні групи; концентрація повноважень; прискорені процедури прийняття рішень	Безперервний / оперативний
Відновлювальна	Локалізація критичних ризиків; стабілізація середовища	Поетапне повернення повноважень; відновлення стандартних процедур; оцінювання наслідків	Посилений із поступовим переходом до регламентного

Джерело: розроблено авторами

фінансово-економічною безпекою на основі поєднання стабільних і реконфігурованих елементів у межах єдиної адаптивної архітектури. Запропонований підхід передбачає селективну, керовану та оборотну зміну параметрів організації безпекових процесів з орієнтацією на забезпечення відповідності організаційної конфігурації актуальному ризиковому профілю.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості використання запропонованого підходу для регламентації організаційної реакції на зміну ризикового середовища, визначення умов переходу між конфігураціями, удосконалення міжфункціональної координації та розподілу повноважень. Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробленням методичного інструментарію кількісного оцінювання параметрів організаційної адаптації, визначенням порогових значень тригерів переходу між конфігураціями та апробацією запропонованої архітектури на суб'єктах підприємництва різних видів економічної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Чернишов О. Особливості застосування концепції адаптивного управління при забезпеченні економічної безпеки підприємств. *Економіка та суспільство.* 2023. № 48. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-13
2. Ареф'єва О. В., Пілецька С. Т., Кравчук Н. М. Адаптивне управління фінансовою стійкістю підприємства при забезпеченні його економічної безпеки. *Проблеми системного підходу в економіці.* 2020. Вип. 1 (75). Ч. 1. С. 80–90. DOI: https://doi.org/10.32782/2520-2200/2020-1-12
3. Прохорова В., Крутова А., Дяченко К. Економічна безпека підприємств України в умовах дестабілізаційного розвитку. *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія «Економіка».* 2022. Вип. 14 (28). DOI: https://doi.org/10.33296/2707-0654-14(28)-10
4. Медвідь В., Суржиков О. Формування адаптивної системи управління економічною безпекою аграрних підприємств у контексті забезпечення їх прибутковості під впливом воєнних викликів. *Економіка та суспільство.* 2025. № 82. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-82-160
5. Шапошников В. С. Управління фінансовою безпекою суб'єктів господарювання в умовах воєнної економіки України: діагностика загроз та адаптивна системна архітектура. *Здобутки економіки: перспективи та інновації.* 2026. № 30. DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.20606072
6. Христенко Л. М., Прохоровська С. А., Гречишкін С. А. Сучасні стратегії забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств у контексті глобальних викликів. 2025. DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.15097166
7. Боровик М. В., Запорожець Г. В. Організаційні аспекти формування системи фінансово-економічної безпеки суб'єктів господарювання. *Економічна парадигма*. 2025. Т. 1, № 2 (94). С. 45–50. DOI: https://doi.org/10.25313/2520-2294-2025-2-10715
8. Боровик М. В., Палант О. Ю. Ефективність організаційно-економічного механізму розвитку підприємництва в регіонах України. *Економіка та суспільство.* 2026. № 83. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-83-130
9. Варналій З. С., Чеберяко О. В., Микитюк О. П., Бондаренко С. М. Актуалітети фінансової безпеки суб'єктів підприємництва України в умовах війни та повоєнний час. *Academy Review*. 2024. № 1 (60). С. 123–140. DOI: https://doi.org/10.32342/2074-5354-2024-1-60-9
10. Яструбецька Л. С. Фінансова безпека суб'єктів підприємництва в Україні в умовах гібридних загроз : монографія. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2022. 320 с.

References:

1. Chernyshov O. D. (2023) Osoblyvosti zastosuvannia kontseptsii adaptyvnoho upravlinnia pry zabezpechenni ekonomichnoi bezpeky pidpryiemstv [Features of the application of the concept of adaptive management in ensuring the economic security of enterprises]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, no. 48. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-13 (in Ukrainian)
2. Arefieva O. V., Piletska S. T., Kravchuk N. M. (2020) Adaptyvne upravlinnia finansovoiu stiikistiu pidpryiemstva pry zabezpechenni yoho ekonomichnoi bezpeky [Adaptive management of the financial stability of an enterprise in ensuring its economic security]. *Problemy systemnoho pidkhodu v ekonomitsi – Problems of Systemic Approach in the Economy*, vol. 1 (75), part 1, pp. 80–90. DOI: https://doi.org/10.32782/2520-2200/2020-1-12 (in Ukrainian)
3. Prokhorova V., Krutova A., Diachenko K. (2022) Ekonomichna bezpeka pidpryiemstv Ukrainy v umovakh destabilizatsiinoho rozvytku [Economic security of Ukrainian enterprises under conditions of destabilizing development]. *Adaptyvne upravlinnia: teoriia i praktyka. Seriia "Ekonomika" – Adaptive Management: Theory and Practice. Series Economics*, vol. 14 (28). DOI: https://doi.org/10.33296/2707-0654-14(28)-10 (in Ukrainian)
4. Medvid V. Yu., Surzhykov O. I. (2025) Formuvannia adaptyvnoi systemy upravlinnia ekonomichnoiu bezpekoiu ahrarnykh pidpryiemstv u konteksti zabezpechennia yikh prybutkovosti pid vplyvom voiennykh vyklykiv [Formation of an adaptive economic security management system for agricultural enterprises in the context of ensuring their profitability under the influence of military challenges]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, no. 82. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-82-160 (in Ukrainian)
5. Shaposhnykov V. S. (2026) Upravlinnia finansovoiu bezpekoiu subiektiv hospodariuvannia v umovakh voiennoi ekonomiky Ukrainy: diahnostyka zahroz ta adaptyvna systemna arkhitektura [Financial security management of business entities in Ukraine's wartime economy: threat diagnostics and adaptive system architecture]. *Zdobutky ekonomiky: perspektyvy ta innovatsii – Achievements of the Economy: Prospects and Innovations*, no. 30. DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.20606072 (in Ukrainian)
6. Khrystenko L. M., Prokhorovska S. A., Hrechyshkin S. A. (2025) Suchasni stratehii zabezpechennia finansovo-ekonomichnoi bezpeky pidpryiemstv u konteksti hlobalnykh vyklykiv [Modern strategies for ensuring the financial and economic security of enterprises in the context of global challenges]. DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.15097166 (in Ukrainian)
7. Borovyk M. V., Zaporozhets H. V. (2025) Orhanizatsiini aspekty formuvannia systemy finansovo-ekonomichnoi bezpeky subiektiv hospodariuvannia [Organizational aspects of forming the financial and economic security system of business entities]. *Ekonomichna paradyhma – Economic Paradigm*, vol. 1, no. 2 (94), pp. 45–50. DOI: https://doi.org/10.25313/2520-2294-2025-2-10715 (in Ukrainian)
8. Borovyk M. V., Palant O. Yu. (2026) Efektyvnist orhanizatsiino-ekonomichnoho mekhanizmu rozvytku pidpryiemnytstva v rehionakh Ukrainy [Effectiveness of the organizational and economic mechanism for entrepreneurship development in the regions of Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, no. 83. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-83-130 (in Ukrainian)
9. Varnalii Z. S., Cheberiako O. V., Mykytiuk O. P., Bondarenko S. M. (2024) Aktualitety finansovoi bezpeky subiektiv pidpryiemnytstva Ukrainy v umovakh viiny ta povoiennyi chas [Current issues of financial security of Ukrainian business entities during wartime and the post-war period]. *Academy Review*, no. 1 (60), pp. 123–140. DOI: https://doi.org/10.32342/2074-5354-2024-1-60-9 (in Ukrainian)
10. Yastrubetska L. S. (2022) Finansova bezpeka subiektiv pidpryiemnytstva v Ukraini v umovakh hibrydnykh zahroz: monohrafiia [Financial security of business entities in Ukraine under hybrid threats: monograph]. Lviv: LNU imeni Ivana Franka, 320 p. (in Ukrainian)

ADAPTIVE ARCHITECTURE OF ORGANIZATIONAL SUPPORT FOR FINANCIAL AND ECONOMIC SECURITY MANAGEMENT OF BUSINESS ENTITIES IN A DYNAMIC RISK ENVIRONMENT

Abstract. The article examines the theoretical and methodological foundations for developing an adaptive architecture of organizational support for managing the financial and economic security of business entities in a dynamic risk environment. The relevance of the study is determined by the increasing variability, uncertainty and interdependence of risks, which reduce the effectiveness of organizational models based on a fixed distribution of functions, powers and response procedures. The adaptability of organizational support is defined as the ability to modify organizational parameters in accordance with changes in the current risk profile while maintaining system integrity, continuity of management processes and clearly defined responsibility. The key parameters of the dynamic risk environment that determine the need for organizational adaptation are systematized. A two-contour adaptive architecture combining a stable organizational core and an adaptive contour is substantiated. The stable core ensures continuity of basic security functions, responsibility, monitoring and control, while the adaptive contour enables changes in the composition of participants, distribution of powers, information exchange and cross-functional coordination. Controlled reconfiguration is proposed as a mechanism for adapting organizational parameters to the current risk profile. Parametric adaptation and structural-functional reconfiguration are distinguished according to the scale of organizational changes. Standard, enhanced, crisis and recovery organizational configurations are proposed. The criteria for assessing the effectiveness of the adaptive architecture include reconfiguration speed, correspondence of the configuration to the risk profile, efficiency of information exchange, coherence of cross-functional interaction and flexibility in the distribution of powers. The scientific novelty lies in developing

theoretical and methodological provisions for organizational support of financial and economic security through the integration of stable and reconfigurable elements within a unified adaptive architecture that enables controlled and reversible organizational changes in response to risk dynamics. The proposed approach can be applied to improve organizational responses to changing risks and strengthen cross-functional coordination.

Keywords: financial and economic security, organizational support, adaptive architecture, business entities, dynamic risk environment, risk profile, organizational adaptation, controlled reconfiguration.

Дата надходження статті: 16.09.2026
Дата прийняття статті до публікації: 16.10.2026
Дата публікації статті: 05.11.2026